

„Kijk” zegt Asim op een terras aan de Insulindeweg, wijzend naar twee Turkse vrouwen. Een vrouw draagt een hoofddoek en een lange rok, de andere, duidelijk jonger, ziet er Westers uit, met onbedekt hoofd, rok op de knieën en pumps aan. „Daar heb je nu een voorbeeld van een vrouw die zich aan wil passen aan de Nederlandse cultuur”.

door Petra Hunsche

Ons gesprek eindigt op het terras. Het begon in een kamer van de Derde Technische school op het Timorplein. De adjunct-directeur Lensink begroette zijn leerlingen met een opmerking over de ramadan, de vastenmaand van de moslims, die precies tijdens de eindexamens plaatsvond. Was het niet zwaar om tijdens het dagelijks vasten ook nog te leren voor het examen?

Asim: „Nee, je went er aan, de eerste dag heb je het moeilijk maar daarna gaat het heel makkelijk. De laatste dagen voel je helemaal geen honger meer. Soms eet je op school trouwens ook haast niets, je bent eraan gewend.” Mustafa: „Als je moet leren dan heb je juist meer tijd, want 's avonds zit je binnen. Je gaat niet weg, je moet wachten tot je om tien uur gaat eten.”

Ik zou niet weten hoeveel jongens hier op school met de ramadan meedoen. Niet iedereen doet het, het ligt ook aan de leeftijd. Ze laten bovendien niet zien dat ze eten, als ze wel eten verbergen ze het. Maar als je echt gelovig bent en je bent oud genoeg, dan moet je wel meedoen. Je familie kijkt naar je.”

Alleen

Mustafa's familie is orthodox moslim. Naast zijn vader en moeder heeft hij twee broers en twee zussen. Zijn vader werkt sinds 1985 als machinebankwerker bij een bedrijf in Diemen. Zijn moeder is huisvrouw. Het gezin kwam in '75 uit Marokko naar Nederland. Mustafa was toen negen jaar.

Asims familie kwam eerder, hij was zes toen zij uit Turkije verhuisden. Het gezin is ook moslim. Zijn vader werkt in Noord bij een galvaniseerderij. Hij heeft een broer en een zus. Zijn moeder werkt 's morgens en 's avonds drie uur als schoonmaakster en is overdag thuis voor de huishouding.

Beide jongens hebben het gevoel dat ze hun opleiding helemaal alleen hebben moeten doen. Mustafa: „Na de lagere school ging ik naar de brugklas van de MAVO. Ik heb het niet gehaald, omdat mijn Nederlands te slecht was. Niemand thuis kon mij helpen. Ik doe het allemaal zelf, mijn moeder kent niet zoveel Nederlands, mijn vader ook niet.”

Asim beaamt wat Mustafa zegt: „We hebben het helemaal zelf gedaan. Nu we zijn geslaagd, zijn ze blij, maar als ik het niet goed doe dan zijn ze zonder meer kwaad. Soms zeggen ze: je bent een buitenlander, je moet het beter kunnen dan een Nederlander om aan het werk te komen. Als jij hetzelfde niveau hebt als een Nederlandse jongen en jullie komen samen bij een bedrijf, denk dan maar niet dat jij aangenomen wordt en die ander niet. Om dat te voorkomen moet jij op een hoger niveau zien te komen”.

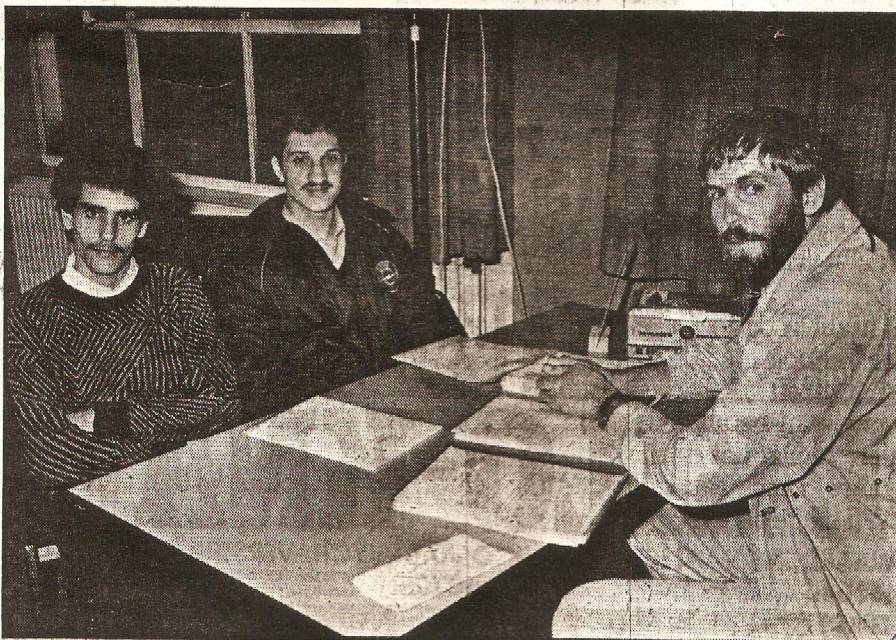
Mustafa: „Bij mij zijn ze ook blij dat ik geslaagd ben maar ze zijn niet hele-

Gehavende vogel op Artis-hek

AMSTERDAM - De diverse verbouwingen in dierentuin Artis eisen hun tol. Onlangs werd een adelaar, een goedkleurig beeldhouwwerk dat sinds het midden van de vorige eeuw op het toegangshek de wacht houdt, vliegellam. Dat gebeurde toen een te hoog opgeladen vrachtwagen met bouwmaterialen het terrein op reed. Niet de dierenarts maar de technische dienst van Artis moest er aan te pas komen.

De sierlijke vogel moet weer opgeknapt zijn als de zomervakantie begint. Dan heeft Artis ook andere on-

Zo'n honderdvijftig leerlingen deden dit jaar eindexamen aan de Derde Technische school aan het Timorplein. Op de diploma-uitreiking glunderden vorige week vooral gezichten van Turkse en Marokkaanse jongens. Meer dan de helft van de leerlingen op de Derde Technische is van buitenlandse afkomst. De - moeilijke - richting autotechniek bestond dit jaar zelfs volledig uit kinderen van Turkse en Marokkaanse ouders. „Dat is logisch”, zegt de adjunct-directeur van de school, „als je daar met zo'n diploma terugkeert, sta je bijna gelijk aan de burgemeester”.

Mustafa (links) en Asim (midden) tijdens de diploma-uitreiking aan tafel met hun klasseleraar

'Je bent een buitenlander; je moet het beter kunnen dan een Nederlander...'

maal blij. Al heb je dat diploma je moet eerst een goede plaats hebben in de maatschappij dan weten ze dat je werkt en hoeven ze zich geen zorgen meer over je te maken.

Ouders denken bij ons dat ze altijd gelijk hebben. Maar er zijn dingen die wij beter weten. Als het over Nederlanders gaat bijvoorbeeld.” Asim: „Soms hebben wij ook wel eens gelijk. Na de zesde klas zou ik naar de LTS gaan. Mijn vader zei: je moet naar de school gaan die dicht bij huis is. Hij wist niet eens wat daar gebeurde. Ik heb naar mijn vader geluisterd en heb toen twee jaar verloren.”

Mustafa: „Soms zeiden mijn ouders: wat moet je bij een feestje, je gaat met een hele Nederlandse klas en jij bent de enige buitenlander. Of een vakantiereisje van een of twee weken mag niet. Dan probeer je in de klas uit te leggen waarom je niet mee mag.”

Je ouders denken: het is een kleine

jongen dus ze zijn bang dat je, omdat je een buitenlander bent, misschien niet in de gaten wordt gehouden. Ze zijn altijd bang voor hun kinderen. Op de hogere school ben ik wel een paar keer met vakantie geweest, dat mocht eigenlijk niet en na veel praten toch. Maar op de lagere school mocht het niet. Die bestond bijna helemaal uit Nederlanders, in 1976 waren er heel weinig buitenlanders, we waren de eersten.”

Vrienden

Heb je een groot verschil ervaren met Nederlandse kinderen?

„Jazeker, heel veel. Ze hebben een andere opvoeding gehad. Ze zijn veel vrijer dan wij. Toen we klein waren mochten zij veel doen, op straat en zo, wij moesten binnen blijven. Onze ouders zeiden: je moet niet naar buiten gaan want het is gevaarlijk voor je. Heb je wel Nederlandse vrienden ge-

Mustafa Bouakili (19) en Asim Kahraman (19) beiden dit jaar geslaagd, zien een eventuele terugkeer niet zo zonnig tegemoet.

Een garage beginnen in hun geboorteland behoort wel tot de mogelijkheden, maar de toekomst is nog allerm minst zeker. Voorlopig zijn ze van plan om door te studeren, Asim op de MTS, Mustafa via de Streekschool. Een gesprek met de 'tweede generatie'. Volgende week een interview met twee eindexamenleerlingen van de technische school voor mode en kleding aan de Zeeburgerdijk.

Leerlingen doen examen tijdens de ramadan

je met een Nederlander omgaat dan leer je zijn cultuur, taal, veel dingen, je gaat met hem naar huis je leert hoe ze thuis doen, wat ze eten. Als je alleen met buitenlanders omgaat blijf je achter met je taal, dan krijg je het later op school heel moeilijk.”

En meisjes?

„Ik heb wel eens verkering gehad maar nu een hele tijd niet, eerst m'n studie. Als je verkering met een meisje neemt krijg je alleen maar problemen tussen jou en haar, je zet je studie aan de kant, je gaat met haar naar bed, bioscoop, dansen. Mijn broer heeft heel veel problemen gehad met Nederlandse meisjes, hij is nooit thuis en laat zijn studie zitten.” Asim: „Je kunt het beter doen na je studie.”

Mustafa: „Je krijgt ook vaak ruzie met je ouders als je teveel uitgaat, dus als je veel vrienden hebt ben je altijd weg. We zijn in dit land om iets te bereiken, om vlug iets te bereiken. Of we gaan terug of we gaan hier werken”.

Terug

Wat zijn jullie toekomstplannen in verband met terugkeer?

Mustafa: „Dat wordt vaak gevraagd. Kijk wij zijn automonteurs, we zijn hard aan het studeren. Als we hier een goede baan vinden met het diploma, gaan we gewoon hier werken. Als het helemaal niet gaat dan proberen we maar ons land terug te gaan om daar iets te beginnen”.

Of Mustafa zijn vader over drie jaar zal volgen naar zijn geboortedorp in het westen van Marokko, hangt af van de mogelijkheid om hier een goede baan te vinden. Asim gaat zeker met zijn familie mee terug naar het dorp vlakbij de Turkse hoofdstad. Zijn vader zegt echter om de twee jaar dat-ie teruggaat en doet het dan niet. Van één ding zijn beide jongens overtuigd: een goede opleiding is belangrijk.

Na hun eindexamen, ze doen beiden nog wat vakken extra op c-niveau, gaan ze door, Asim op de MTS, Mustafa op de Streekschool, of in opleiding als machine-bankwerker. Asim heeft op dit moment naast school een baantje als schoonmaker, Mustafa werkt bij Jac. Hermans.

De weinige tijd die overblijft wordt gevuld met familiebezoek en af en toe een uitje. Mustafa doet twee keer per week conditietraining en gaat soms met zijn vader naar de moskee. Asim gaat twee keer per week naar de moskee.

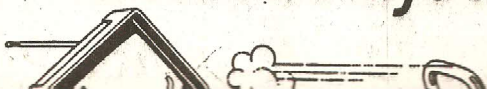
Je hoort veel over de moeilijkheden bij de 'tweede generatie'. Merken jullie problemen bij leeftijdenoten?

Mustafa: „Als je teveel met Nederlanders omgaat dan verander je wel, ook thuis. Je krijgt een verandering van kleren, van eetgewoonten. Je gaat zeggen: dat lust ik niet en dan ga je op straat eten. Je gaat andere kleren dragen, gekleurde gympjes bijvoorbeeld. Asim: „Dat leidt tot problemen. Je hoort het veel van Turkse meisjes. Die passen zich hier aan. Een vader brengt zo'n meisje naar school en zegt: je moet die hoofddoek omlaten. Als-ie weg is doet ze de hoofddoek weer af”.

De jonge automonteurs zijn het er over eens dat meisjes het een stuk moeilijker hebben tussen de twee culturen in. Jongens worden toch meer vrijgelaten. „Kijk” wijzen ze vanaf het terras aan de Insulindeweg. „Er wonen veel buitenlanders in deze buurt”. Daar gaat weer een groep Marokkaanse vrouwen in lange rokken met hoofddoek om.

ADVERTENTIE

Al deze trolleys vliegen weg. U ook?

Habitat ruimt geweldig op. Weg is weg, foetsie staat netjes. Dus u wandelt langs. Betaalt bespottelijk weinig. En erabbel